

**KAMMARRÄTTEN I
GÖTEBORG**
Avdelning 3

BESLUT
2018 -03- 01
Meddelat i Göteborg

KLAGANDE

Jafer Abdulamir, 20110101-2977

Ombud: Sofia Söderström
LSS Assistans
Theres Svenssons gata 7
417 55 Göteborg

MOTPART

Stadsdelsnämnden Angered i Göteborgs kommun
Box 34
424 21 Angered

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Göteborgs dom den 16 november 2017 i mål nr 10667-16, se bilaga

SAKEN

Personlig assistans

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten meddelar prövningstillstånd.

Kammarrätten undanröjer förvaltningsrättens dom och visar målet åter dit för ny handläggning.

YRKANDEN M.M.

Jafer Abdulamir yrkar att han beviljas personlig assistans all vaken tid enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade och anför följande. Hans funktionsnedsättningar medför att han, utöver föräldraansvaret, har behov av stöd och hjälp i betydligt större omfattning

än de knappa 5,5 timmar per vecka som stadsdelsnämnden beräknat. Försäkringskassan har ansett att hans stödbehov avseende de grundläggande behoven uppgår till nästan 18 timmar per vecka. Såväl Försäkringskassan som stadsdelsnämnden har beaktat föräldraansvaret. Det är förvånande att myndigheterna kommit till så skilda bedömningar avseende dess omfattning.

Stadsdelsnämnden har fått ta del av intyg från såväl läkare som pedagog. Av nämndens utredning kan inte utläsas att nämnden beaktat alla intyg den haft tillgång till.

SKÅLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Av 8 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) följer att rätten ska se till att ett mål blir så utrett som dess beskaffenhet kräver.

Kammarrätten noterar att förvaltningsrätten vid sin handläggning av målet inte haft tillgång till vare sig den utredning och beslut från Försäkringskassan som Jafar Abdulamir skickat in till stadsdelsnämnden och refererat till i förvaltningsrätten, tidigare utredning från 2016 gällande ansökan om avlösarservice eller det medicinska underlaget i sin helhet. Dessa handlingar har ingått i beslutsunderlaget hos stadsdelsnämnden.

Förvaltningsrätten har således vid handläggningen av målet inte haft tillgång till samtliga de handlingar som ingått i beslutsunderlaget hos stadsdelsnämnden. Förvaltningsrätten borde därför från stadsdelsnämnden ha rekvirerat de handlingar som ingick i stadsdelsnämndens beslutsunderlag. Att förvaltningsrätten inte gjort det är en så allvarlig brist i handläggningen att domen ska undanröjas och målet visas åter dit för fortsatt handläggning.

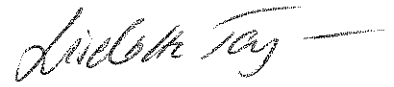
Beslutet får inte överklagas.

Niclas Falkendal

Henrik Brüsin
referent

Liselotte Tagaeus

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG**
Avdelning 3

DOM
2017-11-16
Meddelad i Göteborg

Mål nr
10667-16

Bilaga
A07
Sida 1 (7)

KLAGANDE

Jafer Abdulamir, 20110101-2977

Ställföreträdare:

1. Shamim Abdulamir
2. Azhar Ali
Kaprisgatan 91
424 44 Angered

Ombud: Sofia Söderström
LSS Assistans
Theres Svenssons gata 7
417 55 Göteborg

MOTPART

Stadsdelsnämnden Angered i Göteborgs kommun
Box 34
424 21 Angered

ÖVERKLAGAT BESLUT

Nämndens beslut den 29 augusti 2016

SAKEN

Personlig assistans enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

YRKANDEN M.M.

Jafer Abdulmir yrkar i första hand att han ska beviljas insatsen personlig assistans för all vaken tid och under hans vakna timmar under natten, samt i andra hand att förvaltningsrätten fastställer att han har rätt till insatsen personlig assistans. Han anför i huvudsak följande. Han har ansökt om assistansersättning vid samma tidpunkt som ansökan om personlig assistans lämnades in. Försäkringskassan bedömde att han hade ett grundläggande hjälpbehov om 17 timmar och 46 minuter per vecka. Det är märkligt att det råder så stor diskrepans mellan Försäkringskassans och nämndens bedömningar. Nämnden har gjort stora avdrag för normalt föräldraansvar. Det medicinska underlaget styrker hans stora hjälpbehov och vittnar om att det går långt utöver det normala föräldraansvaret. Han är inte medgörlig vid blöjbyten och bör få beviljat all tid som krävs för ett blöjbyte. Nämnden har i det överklagade beslutet gjort en felaktig uträkning kring tidsåtgången vid blöjbyten. I beslutsunderlaget står det att han har rätt till 5 minuter hjälp vid blöjbyten, 3 stycken under skoldagar och 5 stycken under lediga dagar. I uträkningen har nämnden räknat med 2 blöjbyten under skoldagar och 3 under lediga dagar. Korrekt räknat uppgår hjälpbehovet för blöjbyten till 144 minuter per vecka. Vid måltider utgår ingen tid. Det är märkligt att nämnden inte beaktar de svårigheter som finns vid måltider. Hans vårdnadshavare behöver hjälpas åt för att kunna utföra momenten tandborstning och hårvård och det är inte vad ett normalt föräldraansvar för ett barn i femårsåldern innebär. Han bör således beviljas tid för momenten. Även vad gäller momentet dusch dras för mycket tid bort med hänvisning till föräldraansvar. Föräldrar behöver bistå femåringar med viss hjälp i duschen och påminna om att dusch ska ske, men med hans problematik är momentet extremt mycket mer krävande. Han springer iväg, är inte medgörlig och klarar inte av att utföra något delmoment i duschsituationen. Han kan inte kommunicera mer än att försöka visa vad han vill. Han kan inte som andra femåringar kommunicera med andra barn och har stora

svårigheter vid lek i grupp. Han har ett stort behov av någon som känner honom väl för att kunna hjälpa honom i situationer där kommunikation krävs, såsom vid besök av vänner till familjen, på lekplatsen, på förskolan etc. Det finns brister i utredningen kring hans behov av personlig assistans. Det går inte att utläsa av nämndens bedömning eller av själva utredningsmaterialet att nämnden har beaktat alla underlag som de haft tillgång till. Det omnämns inte heller att assistansbolaget gett in synpunkter på den kommunicerade utredningen. Det hembesök som ägde rum den 11 april 2016 gällde avlösarservice och kan inte beaktas i detta sammanhang.

Nämnden anför bl.a. följande. Vad gäller blöjbyten är tiden som beviljats skälig. Uträkningen i utredningen är korrekt, men i texten står det fel antal blöjbyten. Alla intyg som inkommit från skolan och vården har beaktats och bedömningen har gjorts utifrån dessa underlag, samt telefonsamtal med Jafer Abdulamirs förskolelärare. Mejlkonversationen med assistansbolaget finns med i journalanteckningarna.

SKÄLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Tillämpliga bestämmelser m.m.

Med personlig assistans avses personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med sin personliga hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade (grundläggande behov). Den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov har även rätt till insats för andra personliga behov, om de inte tillgodoses på annat sätt (9 a § LSS).

Personer som behöver mycket omfattande hjälp eller hjälp av mycket privat karaktär borde ges ett avgörande inflytande på vem som ska ge hjälpen. Assistansen ska dock vara förbehållen krävande eller i olika avseenden komplicerade situationer, i regel av mycket personlig karaktär. Avgörande borde vara att den enskilde behöver personlig hjälp för att klara sin hygien, för att klä sig och klä av sig, för att inta måltider eller att kommunicera med andra. Den enskilde ska ha ett klart behov av personlig assistans i de situationer det är fråga om (se prop. 1992/93:159 s. 64 och s. 174–175). Personer som helt eller i stor utsträckning själva klarar av att på egen hand sköta sina personliga behov och som enbart har behov av motivations- och aktiveringsinsatser bör inte ha rätt till personlig assistans (se prop. 1995/96:146 s. 13).

Förvaltningsrättens bedömning

Förvaltningsrätten anser till att börja med att de synpunkter på nämndens handläggning som framförts i överklagandet inte föranleder någon åtgärd från förvaltningsrättens sida.

Vad gäller frågan i målet är parterna överens om att Jafer Abdulamir omfattas av den personkrets som kan ha rätt till insatser enligt LSS. Det som är tvistigt är om han har rätt till insatsen personlig assistans. För detta krävs att hans behov av hjälp med de grundläggande behoven är av den karaktär och omfattning som förutsätts för rätt till insatsen.

Av handlingarna i målet framgår att Försäkringskassan har bedömt att Jafer Abdulamirs behov av hjälp med de grundläggande behoven uppgår till 17 timmar och 46 minuter per vecka. Förvaltningsrätten konstaterar att Försäkringskassans bedömning visserligen kan tjäna som underlag vid en sammantagen bedömning av hans hjälpbehov, men att det är upp till nämnden att göra en självständig utredning och bedömning av dessa.

Nämnden har bedömt att Jafer Abdulamir har ett behov av hjälp med de grundläggande behoven med totalt 5 timmar och 25 minuter per vecka.

För barn med funktionsnedsättningar är det endast det hjälpbehov som går utöver vad som är normalt för ett barn i samma ålder utan funktionsnedsättningar som ska läggas till grund för bedömningen av behovet av personlig assistans (jfr Högsta förvaltningsdomstolens avgöranden RÅ 1997 ref. 23 I och RÅ 2008 ref. 17).

Jafer Abdulamir var vid tidpunkten för nämndens beslut drygt fem och ett halvt år gammal. Vårdnadshavarnas ansvar för hjälp med de grundläggande behoven är vid den åldern fortfarande betydande. Mot denna bakgrund anser förvaltningsrätten att det inte kommit fram annat än att de avdrag med hänvisning till föräldraansvaret som nämnden gjort vad gäller momenten dusch, tvätt av händer och ansikte, nagelvård, tandvård samt på- och avklädning är rimliga.

Av utredningen i målet framgår det att Jafer Abdulamir är medgörlig vid blöjbyten när det är någon han känner som byter på honom och att det tar några minuter. Nämndens bedömning av omfattningen av hjälpbehovet i samband med blöjbyten framstår därför som rimlig. Att nämnden skrivit fel i sitt beslut utgör inte skäl att göra en annan bedömning.

Enligt förvaltningsrättens mening ger utredningen i målet inte heller stöd för att hjälp med de ovan angivna momenten behöver utgå för fler tillfällen, eller i större omfattning, än vad nämnden bedömt i det överklagade beslutet.

Av utredningen i målet framgår det att Jafer Abdulamir kan äta och dricka själv. Det framgår också att hans kost är ensidig och att han är i behov av stöd och motivering för att äta. Den hjälp han är i behov av i samband med måltider är enligt förvaltningsrättens mening inte av det personliga och

integritetskänsliga slag att det är fråga om hjälp med ett grundläggande behov (jfr RÅ 2009 ref. 57). Inte heller vad gäller momentet hårvård anser förvaltningsrätten att detta innefattar hjälp av sådan personlig karaktär att det ska betraktas som hjälp med ett grundläggande behov. Någon tid för hjälp med måltider och hårvård kan därför inte beaktas vid bedömningen av hans rätt till personlig assistans.

Det framgår av utredningen att Jafer Abdulamir har stora svårigheter med att kommunicera. Det är emellertid inte visat att han behöver assistans för att kommunicera när han är hemma med sin familj. På vardagar vistas han på förskolan och genom detta får det anses att hans behov av sociala kontakter och kommunikation med andra barn och vuxna i stor utsträckning tillgodoses. Det behov av att kommunicera med andra han kan ha utöver detta bör med hänsyn till hans låga ålder vara relativt litet och kunna tillgodoses genom föräldrarna. Någon tid för hjälp med kommunikation kan därför inte beaktas vid bedömningen av hans rätt till personlig assistans.

Vad gäller Jafer Abdulamirs behov av tillsyn anser förvaltningsrätten att det inte framgår av utredningen i målet att han har behov av aktiv tillsyn av övervakande karaktär och som behöver utföras av personer som har ingående kunskaper om honom (jfr RÅ 2010 ref. 17). Hans tillsynsbehov kan därför inte sägas höra till de grundläggande behoven. Därmed kan inte heller någon tid för hjälp med tillsyn beaktas vid bedömningen av hans rätt till personlig assistans.

Sammanfattningsvis anser förvaltningsrätten att det inte kommit fram något i målet som ger skäl att göra en annan bedömning av omfattningen av Jafer Abdulamirs behov av hjälp med de grundläggande behoven än vad nämnden gjort i det överklagade beslutet. Hans behov av sådan hjälp är vid dessa förhållanden inte av den karaktär och den omfattning som förutsätts för rätt till personlig assistans. Överklagandet ska därför avslås.

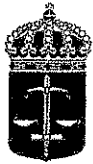
HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (DV 3109/1 B)

Viktor Berg

Förvaltningsrättsfiskal

I avgörandet har även nämndemännen Nicholas Björnsson, Ann Karnros och Willy Kölborg deltagit.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Göteborg. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.